

BÖLÜM-01

Üniversiteler Ne Yapar?

Üniversite eğitiminde esas itibariyle öğrenciye eleştirel bir bakış açısı, özgürlükçü bir beyin yapısı, insanlara ve çevresine karşı küresel bir sosyal sorumluluk bilinci verilmeye çalışılır. Okuduğu, duyduğu ve gördüğü her şeye karşı şüphe ile bakmak ve yaklaşmak, analitik düşünme becerisi kazanmak üniversite eğitiminin kişiye kazandırdığı en büyük yetkinliklerdir. Diğer yandan şunu da iyi biliyoruz ki üniversite eğitiminiz süresince belli bir alanda uzmanlık seviyesine ulaşırsınız. Bazen bu uzmanlık sizin mesleğiniz olur.

2021 yılında vefat eden tarihçi, Emekli Öğretim Görevlisi Mehmet Genç 2019 yılında bir gazeteye verdiği demeçte bu soruya şöyle cevap veriyor: *“Üniversitelerin başlıca iki fonksiyonu var, birinci fonksiyon mevcut bilgilerin alanını genişletmek, yeni bilgiler elde etmek. İkincisi oluşan bilgi stoğunu topluma özellikle gençlere transfer etmek. Birinci fonksiyon araştırma, ikinci fonksiyon ise öğretim. Araştırma pahalı bir şeydir. Hem çok para ister, enerji ister, fedakârlık ister ve sonucunu kestiremezsiniz. Uzun zaman, çok para harcarsınız ve bir sonuca ulaşamayabilirsiniz. Onun için bu lüksü, halâ Batı dünyası kendi tekeline almış bulunuyor. Batı dışı dünya ise Batı’nın elde etmiş olduğu bilgileri öğretmekle vakitini geçiriyor. Bu daha ucuz ve daha kolay.*

Türkiye’deki üniversitelerin sayısı 200’ü geçti, devlet ve vakıf üniversiteleri olmak üzere. Bunların da çoğunun belki de hepsinin asıl fonksiyonu, mevcut bilgi stoğunu daha doğrusu Batı dünyasının meydana getirdiği bilgileri tercüme edip gençlere ve topluma aktarmaktır. Yeni bilgi meydana getirmek ise bizim üniversitemizde çok nadir bir vakadır.”

Ne Yapabilirim?

Önceki kitabımda da anlatmıştım, liseden veya üniversiteden mezun olduğunuzda işe başlamak konusunda genelde karşınızda şu seçenekler vardır: Kamuda memur olmak, üniversitede akademik kariyer yapmak, özel bir şirkette çalışmak ve kendi işini kurmak. Bu saydığım seçeneklerin kendine göre artıları ve eksileri var. Başkalarından neler duyduğunuz mutlaka önemli, size biraz fikir verebilir ama bunlar sadece sübjektif değerlendirmelerden öteye gidemez. Denemeden bilemezsiniz. Belki yukarıdaki iş seçeneklerinden sadece birinde değil, belki ikisi veya üçünde birden bulunacaksınız, kim bilir. Üniversitede akademik kariyer yaparken kendi işinizi de kurup, başka firmalara danışmanlık da yapabilirsiniz, bu sizin o alanda ne kadar yetkin olduğunuza bağlı. Özetle demek istediğim, yukarıda saydığım seçenekleri denemeden hangisinin size daha uygun olduğunu bilemezsiniz.

İster kamuda, ister üniversite de ve isterse de özel sektörde çalışmayı tercih edin, buralarda mevcut bir “kurulu düzen, sistem” sizi bekliyor olacak. Sizin işin başında hatta ilerleyen zamanlarda bile değiştirme ve düzeltme şansınızın olmadığı, buna gücünüzün yetmeyeceği, tüm artısıyla eksisiyle kabullenmek zorunda kalacağınız bir yapı. Peki, ya kendi işini kurmak, girişimcilik? İşte biz bu kitapta üniversiteden mezun olduktan sonra kendi işini kurmayı düşünenlere veya bir seçenek olarak yıllar içinde bunu değerlendirmek isteyenlere bazı bilgiler vereceğiz. İster kamu, ister özel sektör ve isterse de kendi işiniz, sonuçta bunlar “piyasa” dediğimiz bir mekanizmanın parçaları. Yani bu kitapta anlatılan birçok konu genel olarak piyasanın nasıl işlediği ile ilgili olacaktır.

Girişimcilik Nedir?

Girişimcilikle ilgili onlarca farklı tanım bulabilirsiniz. Hemen hepsindeki ortak nokta “maddi bir kazanç” ve “manevi bir tatmin” elde etmek için “emek sermaye ve doğal kaynakları” bir araya getirmektir. Bunları bir araya getirip “ekonomik bir fayda” elde etmeye çalışan kişi de girişimcidir. İşte şu iki cümle bizim tüm kitap boyunca üzerine odaklanacağımız iki ana cümle olacaktır. Bu iki cümleyi anlamaya çalışacağız, “Neden? Niçin? Nasıl?” gibi sorular soracağız.

Emek, sermaye, doğal kaynaklar ve girişimci “üretim faktörleri” olarak bilinir, bunları detaylı inceleyeceğiz. İnsanlar için ekonomik bir fayda elde etmek ve bunun karşılığında maddi bir kazanç elde edebilmeniz için “ürettiğiniz veya geliştirdiğiniz” “ürün veya hizmetin” toplumda bir “ihtiyacı” karşılıyor olması gerekir. Yeni yeni kavramlarla tanışmaya devam ediyoruz. Tüm bunlar bir bütünün parçaları, pazılın parçaları gibi. Tüm bu kavramları detaylı anladığımızda taşlar yerine oturmuş olacak.

İnsanların, yeme, içme, barınma, giyim, güvenlik gibi ihtiyaçları hep var olmuştur ve her zaman da var olacaktır. Bunlar Maslov’un “İhtiyaçlar Hiyerarşisi” dediği listede en tepede yer alan ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaçları gideren firmalar bugün de var ve gelecekte de var olacaklar. Burada “ihtiyaç” belli, yapılacak olan bu ihtiyacın giderilmesinde izlenecek yol. İnsanlar bu ihtiyaçlarını gidermek için gelecekte de para ödemeye devam edecekler. Bu ihtiyaçları daha ucuza, daha basite veya daha hızlı karşılayan fark yaratmaya devam edecek. Girişimci olmak için bir iş fikrine sahip olmanız gerekir, bir iş fikrine sahip olmak için de bir ihtiyacı görüp onu gidermek için çaba sarf etmelisiniz.

Bu temel ihtiyaçlar giderildikten sonra farklı ihtiyaçlar gündeme geliyor. Sosyal statü, beğenilme duygusu, vs gibi. Bir girişimci olarak size düşen görev bu ihtiyaçları ya herkesten önce görüp gi-

dermeye çalışmak ve bu vesileyle “maddi kazanç elde etmek, ya da herkesten daha ucuza, daha basite veya daha kaliteli gidermek yoluyla yine maddi kazanç elde etmek.

Bugün insanların neye para ödediklerine bakarsanız, kafanızdan geçen piyasada var olan bir işi taklit etmektir. İnsanların, yeme, içme, barınma, giyim, güvenlik gibi ihtiyaçları hep var olmuştur ve her zaman da var olacaktır. Bunlar Maslov’un “İhtiyaçlar Hiyerarşisi” dediği listede en tepede yer alan ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaçları gideren firmalar bugün de var ve gelecekte de var olacaklar. Burada “ihtiyaç” belli, yapılacak olan bu ihtiyacın giderilmesinde izlenecek yol. İnsanlar bu ihtiyaçlarını gidermek için gelecekte de para ödemeye devam edecekler. Bu ihtiyaçları daha ucuza, daha basite veya daha hızlı karşılayan fark yaratmaya devam edecek. Oysa sizi rakiplerinizden bir adım öne geçirecek olan şey bu temel ihtiyaçlar dışında insanların gelecekte neye para ödeyecekleri olacaktır.